

[Industriministeren]

2. Erhvervslivets situation

Erhvervslivets konkurrencevilkår er allerede gennem mange år blevet mere og mere internationale. Vilkårene præges dels af højt specialiserede store udenlandske selskaber, som kan udnytte stordriftsfordelene inden for produktion, markedsføring, forskning og produktudvikling, og dels af konkurrencen fra de nyindustrialiserede lande, som kan arbejde med lave lønomkostninger.

Selv om internationaliseringsprocessen således allerede er et kendt fænomen for dansk erhvervsliv, udgør EF's indre marked et så stort spring fremad i denne proces, at det kræver en meget betydelig forøgelse af erhvervslivets internationale orientering.

Liberalisering af samhandelen, afskaffelse af tekniske handelshindringer og harmonisering af krav og standarder betyder, at enhver virksomhed i EF-området kan anse hele området for sit hjemmemarked.

Dansk erhvervsliv må indstille sig på denne situations muligheder og udfordringer, som gradvis vil blive realiseret i tiden frem til udgangen af 1992.

Omstillingen til de nye markedsvilkår gør det nødvendigt med nytænkning. Der er i dag en række strukturelle barrierer for, at erhvervslivet og dansk økonomi får det fulde udbytte af de muligheder, som det indre marked tilbyder.

2.1. Struktur

Den samlede private sektor er for lille i forhold til den offentlige sektor, og de enkelte virksomheder er relativt små. Problemet er imidlertid ikke, som det undertiden udlægges i debatten, at Danmark har for mange små og mellemstore virksomheder. De mange små og mellemstore virksomheder er et kendetegn, som vi deler med de andre EF-lande. Uden de mindre virksomheder og uden en betydelig tilgang af iværksættere ville vor økonomi mangle dynamik og fornyelse. Små og mellemstore danske virksomheder koncentrerer ofte deres markedsføring på nære markeder, hvor kulturelle, sproglige, sociale og økonomiske afstande i forhold til det danske hjemmemarked er begrænsede.

I Danmark savner vi i høj grad såkaldte industrilokomotiver. Det vil sige virksomheder med en så betydelig ledelsesmæssig, finansiel og international styrke, at de i kraft af deres

størrelse er i stand til effektivt at udnytte stordriftsfordelene inden for f.eks. markedsføring, forskning og udvikling og videnhjemtagning. Industrilokomotiver kan i denne forstand være en katalysator for dansk virksomhedsøkonomi – ikke alene i kraft af deres egen produktion, men også fordi de er med til at fremme udviklingen i små og mellemstore virksomheder.

I den senere tid har der vist sig tendenser til, at strukturtilpasningen er i gang. I den heraf opståede debat er det vigtigt at gøre sig klart, dels at der arbejdes med langsigtede strategier, hvorfor fordelene i reglen først viser sig på længere sigt, dels at det ikke er et spørgsmål om, hvorvidt Danmark skal have små eller store virksomheder, men om, hvorvidt der bliver skabt en gunstig balance mellem antallet af store og små virksomheder, som gensidigt kan drage fordel af hinanden.

2.2. Forskning og udvikling

Indsatsen på forsknings- og udviklingssiden er utilstrækkelig i lyset af behovet for en markant forøgelse af den eksporterende og importkonkurrerende sektors størrelse og internationale konkurrenceevne. Der er behov for en betydelig udvidelse af især den private indsats inden for forskning og udvikling.

Den relativt beskedne forsknings- og udviklingsindsats i dansk erhvervsliv ses f.eks. tydeligt i fødevarerindustrien. Industriministeriets analyse af fødevarerindustrien peger på, at branchen internationalt presses på forsknings- og udviklingsindsats og produktdifferentiering. Analysen peger endvidere på, at selv om fødevarerindustrien er moderniseret i et sådant omfang, at branchens koncerner i dansk sammenhæng fremtræder som meget store og internationalt orienterede, har de fleste en beskedne størrelse målt i forhold til internationale konkurrenter. Endelig viser analysen, at fødevarerindustriens ejerforhold organiseret som andels-selskaber på lidt længere sigt kan virke blokerende for branchens kapitaldannelse. Dette har betydning for f.eks. produktudvikling, råvareindkøb og udenlandske investeringer.

2.3. Holdning

Internationalisering og samarbejde såvel inden for som over landegrænser er ikke en begrænsning i den enkelte virksomheds vækst, men tværtimod en vigtig forudsætning for virk-